

VIELSTED LANGDYSSE

4180 Sorø

Vielsted-langdysse-01

Vielsted-langdysse-02

Vielsted-langdysse-03

Vielsted-langdysse-04

Administration

Ejerforhold
Oprettet
Sidste rettelse
Tilsyn og beskadigelser
Pleje, skiltning og 100 m.-zone
FREDNINGSNR.
STEDNR.

Naturstyrelsen, Statsejet
2015
08-2015
Kulturarvsstyrelsen - [KUAS](#)
[Sorø Kommune](#)
[3424 13](#)
[040106-9](#)

Find Fortidsmindet med GPS

GPS
Længdegrad 11.642751
UTM-system
Breddegrad 55.5226
E 666827 N 6156121

Beskrivelse

Vielsted langdysse ved Gyrstinge Sø

Ret ud til vestsiden af Nyrupvej ca. 500 meter syd for Vielsted ligger en yderst lettilgængelig, velbevaret og seværdig langdysse som repræsentant for lokalområdet utallige fortidsminder og fund fra især bondestenalderen. På marken 500 meter øst for langdysse ligger også en meget smuk og velbevaret og næsten intakt runddysse, som tydeligt ses på afstand, men hertil er der ikke offentlig adgang.

Vielsted-langdyssens to smukke gravkamre set fra sydøst

Langdysse dateres til ca. 3.400 f. Kr. og blev opført som fælles gravsted for de første bønder under den såkaldte "Tragtægerkultur", som grundlagde agerbruget i Danmark. I modsætning til jægerstenalderens omstrejfende jæger-samlere samfund tragtægerkulturen gradvist mere bofaste og deres dysse (rund- og langdysse) samt de store jættestuer med ét stort fælles gravkammer kan ses som udtryk for den tætte tilknytning til lokalområdet, som opstod i forbindelse med agerbruget.

Oversigt over langdysse med p-plads set fra nordøst

Langdysse indeholder to synlige, gravkamre, som oprindeligt lå helt dækket af den nu delvist afgravede jordhøj, som de store randsten omslutter. At dysse er så velbevaret, skyldes sikkert, at den tidligere lå i haven til en nu nedlagt ejendom på stedet, samt at den blev fredet tidligt gennem en frivillig overenskomst, hvilket fredningsstenen i granit med indhugget "F.M." for Fredet Mindesmærke ud for den sydøstlige højfod markerer.

Oprindeligt dækkede højen næsten helt langdyssens to gravkamre

Det var først med Naturfredningslovens indførelse i 1937, at alle synlige fortidsminder automatisk blev omfattet af fredning. Herved ophørte brugen af fredningssten for størstedelen og blev i stedet afløst af tinglyste deklarationer på den tilhørende ejendom.

Fredningsstenen ud for højens østside markerer langdyssens tidlige frivillige fredning før Naturfredningsloven i 1937

Der kendes desværre ikke til fund fra langdysse og åbningen og afgravningen af gravkamrene må tilskrives almindelig "skattegravning" i ældre tid, da dysse allerede henlå med åbne gravkamre ved Nationalmuseets første beskrivelse af stedet i 1877.

Langdysse to gravkamre set fra nordøst

Ved det nordre kammer er der bevaret dele af kammergangen fra højens vestside, samt en tærskelsten (dørtrin) ved overgangen til gravkammeret. Ved det sydlige kammer ses gangen derimod atypisk i højens længderetning mod nord. Forklaringen kan være, at højen oprindeligt blev opført som en runddysse med ét kammer (det sydlige), som så senere blev udvidet til en langdysse med det nordre kammer. Det kan kun en fremtidig arkæologisk undersøgelse afgøre, da højens omsluttende randstenskæde i så fald også er blevet omsat eller udvidet til dens nuværende rektangulære form.

Langdysse to gravkamre set fra sydøst

Det nordre gravkammer med rester af tilstødende stensat kammergang som ledte ud til højfoden

Den tonstunge store dæksten over det sydlige gravkammer er velvalgt med flad underside, som danner loft i kammeret

Oprindeligt så man måske toppen af dækstenene i toppen af den langovale jordhøj. Her stenen over sydkammeret set fra vest

Bære- og dæksten i det nordlige gravkammer set fra sydøst

Oprindeligt var mellemrummene mellem bære- og dæksten udfyldt med en "tørmur" af flade stenfliser, som helt forseglede gravkammeret

Den fantastisk flotte runddysse på marken 500 meter øst for langdysse

Se fotos af mange flere af de flotte storstensgrave i Sorø-skovene på dette [LINK](#).

